

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 168 L

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven
(forenklinger i foreldrepengeordningen)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	8	Fjerne samordningen av engangsstønad og sykepenger	12
			8.1	Gjeldende rett	12
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	8.2	Høringen	13
			8.3	Departementets vurderinger og forslag	13
3	Høringen	6			
4	Gjeldende rett	7	9	Fjerne kravet om at foreldrepenger må tas ut sammenhengende i minst 30 dager før uttak kan utsettes	13
5	Beregningsgrunnlaget for foreldrepenger må minst utgjøre halvparten av folketrygdens grunnbeløp	8	9.1	Gjeldende rett	13
5.1	Gjeldende rett	8	9.2	Høringen	13
5.2	Høringen	8	9.3	Departementets vurderinger og forslag	14
5.3	Departementets vurderinger og forslag	9	10	Lovfeste at resterende stønadsperiode faller bort når stønadsperioden for nytt barn starter	14
6	Engangsstønad og foreldrepenger	10	10.1	Gjeldende rett	14
6.1	Gjeldende rett	10	10.2	Høringen	14
6.2	Høringen	10	10.3	Departementets vurderinger og forslag	14
6.3	Departementets vurderinger og forslag	10			
7	Lovfeste at arbeidsavklaringspenger tas med i beregningen ved direkte overgang til foreldrepenger	11	11	Økonomiske og administrative konsekvenser	15
7.1	Gjeldende rett	11	12	Merknader til de enkelte bestemmelsene	15
7.2	Høringen	11			
7.3	Departementets vurderinger og forslag	12		Forslag til lov om endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengeordningen)	18

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 168 L

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengeordningen)

*Tilråding fra Barne- og likestillingsdepartementet 1. september 2017,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne- og likestillingsdepartementet foreslår endringer i kapittel 14 i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven). Forslagene innebærer forenklinger i foreldrepengeordningen. Forslagene må ses i sammenheng med et pågående arbeid i Arbeids- og velferdsdirektoratet for å forenkle søknadsprosessen og saksbehandlingen for foreldrepenger, og legge til rette for mer selvbetjening. Et hovedformål er å legge til rette for best mulige tjenester både for brukerne og for Arbeids- og velferdsetaten, og samtidig bygge effektive administrative systemer. Forslagene er i første rekke lovtekniske forenklinger, som i liten grad vil berøre mottakere av foreldrepenger. Endringene vil imidlertid gjøre regelverket enklere å forstå for brukerne og mindre komplisert å forvalte for etaten.

Foreldrepenger opptjenes gjennom yrkesaktivitet i minst seks av de siste ti månedene før uttaket starter. I tillegg er det et krav at man har hatt en årsinntekt på minst halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G), for tiden 93 634 kroner. Departementet foreslår i kapittel 5 at for å ha rett til foreldrepenger, må beregningsgrunnlaget for foreldrepenger utgjøre minst $\frac{1}{2}$ G.

Departementet foreslår i kapittel 6 å fjerne regelen som gir kombinert utbetaling av foreldrepenger og engangsstønad. Videre foreslår departementet å fjerne adgangen til å ombestemme seg når man har valgt henholdsvis engangsstønad eller foreldrepenger.

Departementet foreslår i kapittel 7 å lovfeste at arbeidsavklaringspenger skal tas med ved beregningen av foreldrepenger for foreldre som går direkte over fra arbeidsavklaringspenger til foreldrepenger.

I dag er det en regel om samordning av engangsstønad og sykepenger som er utbetalt etter fødselen. Departementet foreslår i kapittel 8 å fjerne denne regelen.

Departementet foreslår i kapittel 9 å fjerne kravet om at foreldrepenger må tas ut sammenhengende i minst 30 dager før uttaket kan utsettes.

I dag er praksis at eventuell resterende stønadperiode faller bort når en ny foreldrepengeperiode starter fordi foreldrene venter et nytt barn. Departementet foreslår i kapittel 10 å lovfeste dagens praksis.

I høringsnotatet foreslo departementet å fjerne ventelønn og vartpenger som grunnlag for opptjening av foreldrepenger, jf. folketrygdloven § 14-6 fjerde ledd, bokstav b og c. Ordningene fases ut, og svært få personer omfattes av disse ytelsene i dag. I Prop. 2 L (2015–2016) og Innst. 89 L (2015–2016), går det fram at de som allerede mottar ventelønn og vartpenger skal fortsette med det, selv om ordningene fases ut. Storkomiteen uttalte følgende, jf. Innst. 89 L (2015–2016):

«Fleirtallet legg vesentleg vekt på at utfasinga av ordningane ikkje skal føre til negative konsekvensar for dei som i dag har rett til desse ytingane.»

Å fjerne ventelønn og vartpenger som opp-tjeningsgrunnlag for foreldrepenger vil være en negativ konsekvens, siden de som mottar ytelsene da vil miste muligheten til å motta foreldrepenger. Stortingskomiteens uttalelser sitert ovenfor, til-sier at departementet ikke går videre med for-slaget. På denne bakgrunn går departementet ikke videre med forslaget om å fjerne ventelønn og vartpenger som grunnlag for å tjene opp rett til foreldrepenger.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Regjeringen sier i sin politiske plattform at den vil forenkle regelverket for foreldrepermisjon og inn-føre en selvbetjent nettløsning for uttak av forel-drepenger. Barn og familier er forskjellige og de har ulike behov. Derfor må hver enkelt familie sik-res fleksibilitet og frihet til å velge de løsningene som passer dem best.

I Arbeids- og velferdsetaten pågår det en langsiktig og omfattende modernisering av IKT-systemene, som har som hovedformål å gi bedre tjenester for brukerne og større effektivitet i saksbehandlingen. Brukerne skal få bedre til-gang til og innsyn i egen sak, døgnåpne dialog-løsninger og flere selvbetjeningsløsninger. Pro-sjekt 2 i IKT-moderniseringen gjelder utvikling av en ny løsning for elektronisk saksbehandling av foreldrepenger og engangsstønad. Nye IKT-løsninger skal så langt det er praktisk baseres på automatiserte vedtaksprosesser og selvbetje-ning. Bedre elektronisk dialog og bedre selv-betjeningsløsninger med automatisert saks-behandling vil blant annet gi flere selvhjulpne brukere og redusere NAVs tidsbruk knyttet til veiledning av brukerne. Tilrettelegging for økt automatisering forutsetter forenklinger og tilpas-ninger i regelverket. Arbeids- og velferdsdirekto-ratet har derfor kommet med forslag til endringer som bygger opp under disse målset-tingene. Forenklinger for etaten er omtalt under det enkelte forslaget.

Foreldrepengerregelverket er komplisert. Kompleksiteten skyldes delvis at regelverket gir foreldrene valgfrihet. Reglene ville for eksempel vært enklere hvis foreldrene ikke hadde anled-ning til å utsette og gradere foreldrepengeutta-ket. Slik fleksibilitet er imidlertid viktig å

beholde. Familier er forskjellige og foreldre må ha valgmuligheter med hensyn til uttak av forel-drepenger. Ved vurderingen av aktuelle forslag har departementet lagt vekt på hensynet til bruk-erne og at reglene også kan bli lettere å forstå for dem. Der hvor forenklingene kan ha negative konsekvenser for enkelte brukere, er conse-kvensene svært små og/eller berører svært få brukere.

3 Høringen

Forslag om forenklinger i foreldrepengereordn-ingen ble sendt på offentlig høring 24. februar 2017, med frist for å komme med tilbakemeldinger 24. mai 2017.

Høringsnotatet ble sendt til følgende hørings-instanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Arbeidstilsynet
Barneombudet
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Helsedirektoratet
Kriminalomsorgsdirektoratet
Likestillings- og diskrimineringsombudet

Akademikerne
Aleneforeldreforeningen
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Arbeidsforskningsinstituttet
Bedriftsforbundet
Den Norske Jordmorforening
Fafo – Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning
Finans Norge
Foreningen 2 Foreldre
Foreningen for Fangers Pårørende
Foreningen for Kvinne- og kjønnsforskning i Norge
Forum for menn og omsorg
FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitets-mangfold
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Hovedorganisasjonen Virke
JURK – Juridisk rådgivning for kvinner
Juss-Buss
Jussformidlingen
Jusshjelpa i Nord-Norge
KS – Kommunesektorens organisasjon
KUN – Senter for kunnskap og likestilling
Kvinnefronten

Kvinnegruppa Ottar
 LO – Landsorganisasjonen i Norge
 MiRA ressursenter for kvinner med minoritets-
 bakgrunn
 Nasjonal Kompetansetjeneste for Amming
 NITO – Norges Ingeniør- og teknologorganisasjon
 NHO – Næringslivets Hovedorganisasjon
 Norges Bygdekvinnelag
 Norges Kvinne- og familieforbund
 Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd
 og aldring
 Norsk Kvinnesaksforening
 Reform – Ressurssenter for menn
 Senter for likestilling
 Stiftelsen Kirkens familievern
 UNIO – Hovedorganisasjonen for universitets- og
 høyskoleutdannede
 YS – Yrkesorganisasjonenes sentralforbund

Følgende høringsinstanser har avgitt realitets-
 merknader:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet

Akademikerne
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
 Hovedorganisasjonen Virke
 Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
 Jussbuss
 Norsk Tjenestemannslag
 Reform – ressursenter for menn

Akademikerne og Hovedorganisasjonen Virke
 uttaler at de støtter departementets forslag uten å
 uttale seg konkret om de enkelte forslagene.
 Reform – ressursenter for menn uttaler at stiftel-
 sen ikke har innvendinger til forslagene. For øvrig
 er høringsinstansenes syn omtalt under de
 enkelte forslagene nedenfor.

Følgende høringsinstanser har svart at de ikke
 har merknader til forslaget eller ikke ønsker å
 avgi uttalelse:

Arbeids- og sosialdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Klima- og miljødepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet
 Kriminalomsorgsdirektoratet

4 Gjeldende rett

Foreldrepengeordningen er regulert i kapittel 14
 i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folke-
 trygdloven). Foreldrepengeperioden er 49 uker
 med full sats eller 59 uker med redusert sats.
 Full sats betyr at foreldrepengene utbetales
 med 100 prosent av tidligere inntekt
 (beregningsgrunnlaget). Redusert sats betyr at
 foreldrepengene utbetales med 80 prosent av
 beregningsgrunnlaget. Det utbetales ikke forel-
 drepenger for den delen av inntekten som over-
 stiger seks ganger folketrygdens grunnbeløp
 (G). Per 1. mai 2017 er grunnbeløpet
 93 634 kroner.

Hvis bare mor har opptjent rett til foreldre-
 penger, får hun hele perioden alene. Hun kan
 dermed ta ut 49/59 uker. Hvis bare far har opp-
 tjent rett, kan han ta ut inntil 40/50 uker forutsatt
 at mor er i aktivitet, se nedenfor. Foreldrepen-
 gene må alltid være tatt ut før barnet fyller tre år.
 Kvinner som ikke har opptjent rett til foreldre-
 penger, får en engangsstønad som i 2017 utgjør
 61 120 kroner. Menn uten opptjening til foreldre-
 penger kan i særlige unntakstilfeller ha rett til
 engangsstønad.

Hvis begge foreldrene har opptjent rett til for-
 eldrepenger, deles perioden mellom dem med
 mødrekvote, fedrekvote og fellesdel. Mødrekvo-
 ten og fedrekvoten er hver på ti uker. Mor må
 begynne uttaket av foreldrepenger senest tre uker
 før fødselen av hensyn til egen og fosterets helse.
 Dersom barnet blir født etter termin, reduseres
 foreldrepengeperioden som kan tas ut etter fødse-
 len med tilsvarende antall dager. De første seks
 ukene etter fødselen er forbeholdt mor av helse-
 messige årsaker, og inngår i hennes kvote. Resten
 av perioden (26 uker hvis foreldrene har valgt full
 sats eller 36 uker hvis foreldrene har valgt redu-
 sert sats) bestemmer foreldrene selv fordelingen
 av. Det kan i dag gjøres unntak fra kvoteregelen
 dersom forelderen som skal ta ut foreldrepenger
 på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig
 av hjelp til å ta seg av barnet eller er innlagt i hel-
 seinstitusjon.

Når far tar ut fedrekvoten, kan mor være
 hjemme samtidig. Det stilles ikke noe krav til hen-
 nes aktivitet. Hvis far derimot skal ta ut mer enn
 fedrekvoten, kan mor ikke være hjemme samti-
 dig. Det stilles da krav til mors aktivitet, ofte
 omtalt som aktivitetskravet. Far kan ta ut foreldre-
 penger utover fedrekvoten bare hvis mor går ut i
 arbeid, studier mv.

Det samme aktivitetskravet gjelder hvis far
 skal ta ut foreldrepenger i tilfeller der mor ikke

har opptjent rett til foreldrepenger. Når mor tar ut foreldrepenger, er det ingen krav til aktivitet hos far.

Foreldre kan kombinere arbeid og foreldrepenger ved å motta graderte foreldrepenger. Stillingsdel og prosentvise foreldrepenger må til sammen utgjøre 100 prosent. Foreldrene kan også ta gradert uttak samtidig, men deres samlede uttak kan som hovedregel ikke overstige 100 prosent.

Foreldrepenger kan utsettes når den som skal ta ut foreldrepenger arbeider heltid, har lovbestemt ferie, er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet på grunn av sykdom eller skade, er innlagt i helseinstitusjon eller hvis barnet er innlagt i helseinstitusjon.

For foreldre som adopterer, gjelder tilsvarende regelverk som omtalt ovenfor. Ved adopsjon gis imidlertid ikke foreldrepenger før omsorgsovertakelsen. Stønadsperioden er i slike tilfeller 46/56 uker.

5 Beregningsgrunnlaget for foreldrepenger må minst utgjøre halvparten av folketrygdens grunnbeløp

5.1 Gjeldende rett

For å opptjene rett til foreldrepenger, må mottakeren ha hatt pensjonsgivende inntekt i seks av de siste ti månedene (*opptjeningsperioden*), jf. folketrygdloven § 14-6 første ledd andre punktum. Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis minst være halvparten av folketrygdens grunnbeløp, jf. folketrygdloven § 14-6 andre ledd. Per 1. mai 2017 er grunnbeløpet 93 634 kroner.

Når satsen for foreldrepenger i det enkelte tilfellet skal fastsettes (*beregningsgrunnlaget*), bruker NAV beregningsreglene for sykepenger i folketrygdloven kapittel 8.

Foreldrepenger kan utbetales med et beregningsgrunnlag som er mindre enn ½ G. Her skiller reglene for foreldrepenger seg fra reglene for sykepenger og stønad ved barns og andre nærstående sykdom, hvor det er et vilkår at beregningsgrunnlaget må være minst ½ G. Hvis satsen blir satt lavere enn det, blir kravet om disse ytelsene avslått.

Stortinget har for øvrig vedtatt endringer i folketrygdloven kapittel 8, se lovvedtak 62 (2016–2017) og Prop. 37 L (2016–2017) Endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for

sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.). Endringene er ikke trådt i kraft.

5.2 Høringen

I høringsnotatet foreslo departementet å endre regelverket slik at en person bare har rett til foreldrepenger hvis *beregningsgrunnlaget* utgjør minst ½ G. Dette er en endring fra dagens regel som sier at inntekten i *opptjeningsperioden* må utgjøre minst ½ G.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter forslaget. Direktoratet har imidlertid synspunkter på den lovtekniske utformingen av regelen.

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) støtter ikke forslaget, og skriver at en stor del av kvinnene de bistår er ansatt i midlertidige arbeidsforhold og deltidsstillinger. I slike tilfeller skal man med dagens regler legge et lengre og mer representativt tidsrom enn fire uker til grunn, jf. folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav e. De uttaler:

«[B]eregningsgrunnlaget for disses vedkommende vil være lavere opp mot en fødsel enn den pensjonsgivende inntekten i opptjeningsperioden er. I så fall vil den foreslåtte endringen ha negativ virkning for en gruppe arbeidstakere som allerede stiller svakt både i arbeidslivet og trygdesystemet.»

Jussbuss støtter ikke forslaget. Organisasjonen skriver at det er kritikkverdig å gjennomføre et forslag når man ikke vet hvilke grupper som rammes hardest. Videre uttaler de:

«Det er de mest sårbare arbeidstakerne som risikerer et beregningsgrunnlag under en halv G. Jussbuss opplever at mange av våre klienter sliter med å oppfylle beregningsvilkårene for sykepenger i folketrygdloven, selv om de på årsbasis har en inntekt som lagt overstiger lovens krav. [...] Disse ville med den gamle ordningen kunne ha oversteget en halv G i opptjeningsperioden fordi denne ble beregnet over en lengre og mer representativ periode. Vi vil også understreke at dette vil gå hardt utover menn, som ikke har krav på engangsstønad i tilfeller der retten til foreldrepenger faller bort.

Jussbuss er ikke enig i forslaget og mener at det må legges til grunn en lenger og mer representativ periode enn beregningsperioden som frtl. § 8-28 legger opp til.»

Norsk Tjenestemannslag støtter ikke forslaget, og uttaler:

«Vi ønsker ikke forenklinger som gir negativ effekt for brukerne. Denne endringen vil ikke omfatte et stort antall, men vil likevel ha betydning for dem det gjelder. Selv om engangsstønaden er økt i inneværende år og kan kompensere for noen av dem som taper foreldrepenger, vil det ikke gjelde menn da det er kvinner som får engangsstønaden. Å vise til at disse mennene kan søke foreldrestipend fra Statens Lånkasse er ikke en tilfredsstillende løsning.»

5.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår å endre regelverket slik at en person bare har rett til foreldrepenger hvis *beregningsgrunnlaget* utgjør minst $\frac{1}{2}$ G. Dette er en endring fra dagens regel som sier at inntekten i *opptjeningsperioden* må utgjøre minst $\frac{1}{2}$ G. Per 1. mai 2017 er G 93 634 kroner, $\frac{1}{2}$ G er 46 817 kroner.

I dag må NAV foreta to beregninger for å ta stilling til en søknad om foreldrepenger. Først må NAV ta stilling til om søkeren har hatt en årsinntekt som på årsbasis svarer til minst $\frac{1}{2}$ G. Deretter må NAV beregne et foreldrepengegrunnlag, det vil si hvor mye søkeren skal få brutto utbetalt i måneden. Med forslaget blir saksbehandlingen enklere ved at NAV kun må foreta én beregning.

Forslaget kan føre til at et fåtall vil miste retten til foreldrepenger. Siden det er få tilfeller det dreier seg om, er det vanskelig å si sikkert hvilke grupper dette er. Men hvis vi snakker om personer som mottar mindre enn om lag 46 000 kroner brutto i lønn årlig, er dette trolig personer som har helgejobber eller ekstrajobber, for eksempel studenter.

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) og Jussbuss skriver at forslaget vil slå negativt ut for personer som jobber deltid, og at det vil ramme de mest sårbare arbeidstakerne.

Departementet vil først påpeke at muligheten til å fastsette beregningsgrunnlaget ved skjønn allerede eksisterer i dag, jf. folketrygdloven § 8-30. Denne muligheten vil bli videreført, se forslag i Prop. 37 L (2016–2017) Endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.) som Stortinget har gitt sin tilslutning til.

Videre vil departementet peke på de vedtatte endringene i folketrygdloven § 8-28. Mens beregningsperioden etter dagens § 8-28 normalt utgjør de fire siste ukene, vil den nye hovedregelen for beregningsperioden være de tre siste kalender-

månedene, jf. ny § 8-28 andre og tredje ledd. Med ny § 8-28 vil man altså i større grad ta hensyn til inntekt over en lengre periode enn i dagens regelverk. Dette vil være gunstig for dem med varierende inntekt og flyktig tilknytning til arbeidslivet.

Tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at forslaget mest sannsynlig vil berøre i underkant av 100 familier hvert år.

Departementet ser at forslaget kan komme til å slå negativt ut for enkelte som ikke har et tilstrekkelig høyt beregningsgrunnlag, men dette gjelder svært få. Departementet vil også peke på at kvinner som ikke har opptjent rett til foreldrepenger, har krav på engangsstønad. I 2016 utgjorde engangsstønaden 46 000 kroner per barn. I 2017 er den økt vesentlig, til 61 120 kroner, altså mer enn $\frac{1}{2}$ G, og kvinner vil dermed uansett ha krav på en ytelse som langt overstiger inntektsnivået det er tale om her. Departementet legger til grunn at få kvinner vil berøres av endringen. Engangsstønad kan imidlertid bare gis til kvinner (men i særlige unntakstilfeller også til menn).

Fedre kan bli berørt på to måter. Enten ved at de selv ikke vil ha opptjent rett til foreldrepenger med det nye regelverket, eller at de vil miste rett til fedrekvote fordi barnets mor ikke har opptjent rettigheter. Imidlertid finnes flere støtteordninger som kan være relevante for mange av disse, blant annet foreldrestipend fra Statens lånkasse for utdanning for dem som er studenter.

Departementet mener de positive virkningene klart veier opp for de negative, og at de negative virkningene av forslaget er beskjedne. Endringen vil føre til et enklere og mer sammenhengende regelverk, siden foreldrepenger, svangerskapspenger, sykepenger og stønad ved barns sykdom får samme inngangsvilkår. Det vil gjøre det enklere å bygge en ny og automatisert saksbehandlingsløsning. Forslaget vil føre til enklere saksbehandling, primært ved at det er mindre behov for etterbehandling. Større sammenheng i regelverket vil også gjøre at det blir lettere for NAV å veilede brukerne.

I sitt hørings svar har Arbeids- og velferdsdirektoratet kommet med innspill til den tekniske utformingen og plasseringen av bestemmelsen.

Departementet foreslo å gjennomføre endringen ved å endre folketrygdloven § 14-6 andre ledd. § 14-6 har tittelen «Opptjening av rett til foreldrepenger», mens § 14-7 har tittelen «Beregning av foreldrepenger». Direktoratet skriver at regelen om beregningsgrunnlagets størrelse bør plasseres i § 14-7, hvor beregningsreglene står. Direktoratet skriver at det gir en bedre sammenheng i

regelverket om både kravet til minste beregningsgrunnlag og regelen om maksbeløpet det ytes foreldrepenger for står samlet.

En hovedbegrunnelse fra departementets side er at forslaget skal gjøre regelverket enklere og mer sammenhengende. Det er videre et siktemål at bestemmelsene i folketrygdloven skal forenkle utviklingen av IKT-løsninger til saksbehandlingen hos NAV. Departementet har derfor fulgt opp direktoratets merknad.

Departementet foreslår at for å ha rett til foreldrepenger, må beregningsgrunnlaget utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet.

6 Engangsstønad og foreldrepenger

6.1 Gjeldende rett

Engangsstønad er en ytelse som kan utbetales til mødre som føder barn eller adopterer barn under 15 år, eller til en far som adopterer alene. Også i enkelte andre unntakstilfeller kan menn få utbetalt engangsstønad, se folketrygdloven § 14-7 andre til fjerde ledd. Dersom foreldre mottar foreldrepenger med lavere sats enn engangsstønad, kan differansen mellom foreldrepengene og engangsstønaden utbetales, jf. folketrygdloven § 14-17 femte ledd:

«Dersom det ytes foreldrepenger til mor eller til far som adopterer alene, utbetales engangsstønaden i den utstrekning stønaden overstiger utbetalte foreldrepenger.»

En mottaker som har fått utbetalt engangsstønad, har adgang til å ombestemme seg, og få utbetalt foreldrepenger i stedet. Ytelsene blir da ikke utbetalt med fullt beløp, men samordnet. Trygderetten uttalte følgende i ankesak nr. 14/293:

«Av femte ledd følger det at engangsstønad likevel utbetales i den grad den overstiger foreldrepengene. Engangsstønad blir dermed i praksis en minsteytelse ved fødsel og adopsjon. Det er ikke lovhjemmel for å utbetale begge ytelser med fulle beløp og uten samordning. Dette var sikker rett etter den gamle folketrygdloven og ble videreført i folketrygdloven av 1997, jf. NOU 1990: 20 side 268 og Ot.prp. nr. 29 (1995–96) side 142.»

Det er dermed fast praksis i dag at brukerne kan ombestemme seg når de har valgt engangsstønad eller foreldrepenger, og at ytelsene motregnes

mot hverandre, slik at mottakeren ikke skal få dobbel dekning.

Satsen på engangsstønaden fastsettes av Stortinget. I 2017 er satsen 61 120 kroner per barn.

6.2 Høringen

Departementet foreslo å fjerne regelen som gir kombinert utbetaling av foreldrepenger og engangsstønad, og å fjerne adgangen til å ombestemme seg når man først har valgt enten foreldrepenger eller engangsstønad.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter forslaget. *Norsk Tjenestemannslag (NTL)* mener den foreslåtte regelen kan være hensiktsmessig, men mener det bør kunne gjøres unntak som behandles manuelt.

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) og *Jussbuss* er negative til forslagene, og viser til at hvis mor ikke kan kombinere foreldrepenger og engangsstønad, så kan mødre som velger engangsstønad frata far rett til fedrekvote. Når engangsstønaden i tillegg har blitt økt så kraftig, mener de forslaget kan bidra til å hindre likestilling.

6.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår å fjerne regelen som gir kombinert utbetaling av foreldrepenger og engangsstønad, og å fjerne adgangen til å ombestemme seg når man først har fått en ytelse.

Hvis en forelder først mottar enten foreldrepenger eller engangsstønad, og så ombestemmer seg, og vil ha den andre ytelsen, skal ytelsene koordineres, slik at forelderen minimum har krav på engangsstønadsbeløpet. Denne koordineringen av engangsstønad og foreldrepenger er tidkrevende for NAV.

Foreldrepenger og engangsstønad er to ytelser som er ulike på flere måter, og som det ikke er helt lett å samordne. Det betales skatt av foreldrepenger, mens engangsstønaden er en skattefri ytelse. Samordningen mellom en lav sats for foreldrepenger og engangsstønaden innebærer en samordning mellom skattebare og skattefrie ytelser, og er i utgangspunktet uheldig og lite presis. Foreldrepenger er en løpende ytelse, i motsetning til engangsstønaden.

For å vurdere om foreldrepengene utgjør «mindre enn» engangsstønaden, må NAV vente til hele foreldrepengerperioden til mor er utbetalt. I enkelte saker kan dette innebære at det går tre år (som er den ytre rammen for utbetaling av forel-

drepenget) før man kan behandle spørsmålet om engangsstønaden faktisk ville ha gitt en høyere utbetaling. For eksempel kan den av foreldrene som mottar foreldrepenger overføre sin periode til den andre ved alvorlig sykdom. Foreldrene kan også ombestemme seg underveis i perioden når det gjelder fordelingen av fellesperioden. NAV må til slutt se hvor mye foreldrepenger mottakeren har fått utbetalt. Det er bare ved svært lave dagsatser for foreldrepenger at denne samordningen vil tilsi at det skal utbetales deler av engangsstønaden. Regelen vil være svært komplisert og ressurskrevende å implementere og forvalte i en ny IKT-løsning for et så lite antall saker. Forslaget vil gi et enklere regelverk.

Departementet foreslår at brukeren i denne situasjonen må velge ytelse, og ikke skal kunne ombestemme seg når det først er foretatt et valg. I ny IKT-løsning for foreldrepenger legges det opp til at foreldrene enkelt kan simulere framtidige utbetalinger. De vil få informasjon gjennom simuleringsmuligheter, generell informasjon på nav.no og i søknadsdialogen. På denne måten vil de kunne gjøre et godt informert valg basert på sine ønsker og behov. Fra ikrafttreddelsen av endringen og fram til ny IKT-løsning for foreldrepenger er klar i 2019, kan foreldrene benytte seg av en foreldrepengerekalkulator på nav.no. Denne foretar en beregning av stønadsperioden og en forenklet beregning av størrelsen på foreldrepengene. I søknadsdialogen vil NAV knytte informasjonen vedrørende valg av ytelse opp mot lenken til foreldrepengerekalkulatoren. På denne måten sikrer man at søkerne finner informasjonen de trenger for å foreta et veloverveid valg på ett sted.

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) viser til at kvinner som har rett til foreldrepenger, men velger engangsstønad, hindrer menn i å ta ut fedrekvote. Dette er etter departementets syn ikke et tungtveiende argument mot dette lovforslaget. Alle som har opptjent rett til foreldrepenger, men som også fyller vilkårene for engangsstønad, kan velge engangsstønad i stedet. Det kan være flere grunner til å gjøre dette, men først og fremst at en stor kontantutbetaling er mer passende i den bestemte situasjonen.

Departementet ser at det kan ha en verdi å kunne ombestemme seg, og for eksempel bytte til engangsstønad, særlig hvis foreldrepengene utbetales med lav sats. Imidlertid må denne fordelingen, som blir benyttet av et fåtall mennesker hvert år, veies opp mot kostnadene ved å administrere en komplisert ordning som benyttes sjelden.

Departementet legger avgjørende vekt på at forslaget vil innebære en forenkling av regel-

verket, også for brukeren, og at det vil være kostbart å bygge en IKT-løsning for dagens bestemmelse, samtidig som den berører få personer. Videre kan brukerne med den nye selvbetjeningsløsningen få simulert en brutto ytelse basert på den informasjonen som er tilgjengelig på simuleringstidspunktet, slik at de får så god informasjon og veiledning at de settes i stand til å ta det riktige valget av ytelse ut fra sin situasjon.

Departementet foreslår å fjerne muligheten til å bytte mellom foreldrepenger og engangsstønad og muligheten til kombinert utbetaling av foreldrepenger og engangsstønad.

7 Lovfeste at arbeidsavklaringspenger tas med i beregningen ved direkte overgang til foreldrepenger

7.1 Gjeldende rett

Det følger av folketrygdloven § 14-7 at foreldrepenger skal beregnes etter de samme reglene som for beregning av sykepenger. Vanligvis er det inntekten på permisjonstidspunktet som legges til grunn for beregningen.

Dersom forelderen mottar arbeidsavklaringspenger før uttaket av foreldrepenger begynner, er praksis i dag at man ved beregningen legger til grunn ytelsen. Hvis forelderen har arbeidsinntekt i tillegg til arbeidsavklaringspenger, legges også arbeidsinntekten til beregningsgrunnlaget. Det er imidlertid ikke lovfestet hvordan foreldrepengene skal beregnes for personer som går direkte fra arbeidsavklaringspenger til foreldrepenger.

Folketrygdloven § 14-7 andre ledd fastsetter at for en kvinne som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49, kan beregningsgrunnlaget fastsettes ut fra inntekten i de beste seks månedene av de siste ti månedene før hennes uttak tar til.

7.2 Høringen

I høringsnotatet foreslo departementet å lovfeste at dagsatsen for arbeidsavklaringspenger skal inngå i grunnlaget for beregning av foreldrepenger for foreldre som går direkte over fra arbeidsavklaringspenger til foreldrepenger. Departementet foreslo også å presisere at unntaksregelen for beregning av foreldrepenger der kvinnen har mottatt dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter folketrygdloven § 8-49 kun skal benyttes der dette er mest gunstig for kvinnen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) og Norsk Tjenestemannslag uttaler at de støtter forslaget om å lovfeste at arbeidsavklaringspenger skal tas med ved beregning av foreldrepenger. Ingen høringsinstanser uttaler seg mot forslaget.

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon uttaler at

«Selv om dette har vært praksis ved beregning av ytelsen, er det viktig å få dette inn i loven slik at man sørger for rettsikkerhet og likebehandling.»

Arbeids- og velferdsdirektoratet foreslår imidlertid en justering av lovteksten sammenlignet med departementets forslag, se i punkt 7.3 nedenfor.

Arbeids- og velferdsdirektoratet og Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) støtter forslaget om en presisering i lovteksten av at unntaksregelen for beregning av foreldrepenger for kvinner som er arbeidsledige kun skal benyttes der dette er mest gunstig for kvinnen.

7.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener det bør være tydelig hvilke regler som skal gjelde ved beregningen av foreldrepenger. Slik klarhet oppnås best hvis reglene går fram av lovteksten. Det er enklere både for brukerne og for NAVs saksbehandlere om praksis lovfestes. For NAV blir det enklere å informere og å veilede brukerne om regelverket.

Opplysninger om utbetalte arbeidsavklaringspenger kan hentes direkte fra Arbeids- og velferdsetatens systemer, eventuelt fra A-ordningen, og saksbehandlingen kan dermed automatiseres. Etaten unngår en manuell og tidkrevende oppgave.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å lovfeste at utbetalte arbeidsavklaringspenger skal inngå i grunnlaget for beregning av foreldrepenger for foreldre som går direkte over fra arbeidsavklaringspenger til foreldrepenger. De periodene med arbeidsavklaringspenger som skal tas med i beregningen, skal være de samme periodene som ellers inngår i foreldrepengegrunnlaget. Hvis vedkommende delvis er i arbeid, vil både arbeidsavklaringspenger og inntekten fra arbeid inngå i beregningsgrunnlaget. Arbeids- og velferdsdirektoratet foreslår å presisere i lovteksten at dette

gjelder foreldre som mottar arbeidsavklaringspenger når stønadperioden for foreldrepenger starter. Ettersom forslaget innebærer lovfesting av dagens praksis, har det ikke konsekvenser for stønadsbudsjettet.

Folketrygdloven § 14-7 andre ledd har en særregel for beregning av foreldrepenger i tilfeller der en kvinne mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49. Beregningsgrunnlaget kan i disse tilfellene fastsettes ut fra inntekten i de beste seks av de siste ti månedene før hennes uttak av foreldrepenger tar til. Departementet foreslår en presisering i lovteksten som tydeliggjør at unntaksregelen gjelder i de tilfellene der dette vil være mest gunstig for kvinnen. Hvis hovedregelen vil gi høyest utbetaling, skal denne fortsatt benyttes. Den foreslåtte endringen er en tydeliggjøring av reglene, og innebærer ingen materielle endringer.

8 Fjerne samordningen av engangsstønad og sykepenger

8.1 Gjeldende rett

Engangsstønad kan utbetales til kvinner som føder eller adopterer, eller til menn som adopterer alene, hvis de ikke har rett til foreldrepenger. Satsen fastsettes av Stortinget, og er i 2017 61 120 kroner. Det ytes engangsstønad for hvert barn. Engangsstønaden kan utbetales fra og med uke 26 i svangerskapet, og inntil seks måneder etter fødselen. Stønaden skal reduseres med sykepenger som er utbetalt etter fødselen eller omsorgsovertakelsen, jf. folketrygdloven § 14-17 sjette ledd.

Bestemmelsen er aktuell i svært få tilfeller. Mottakere av sykepenger har normalt arbeidet seks av de siste ti månedene før fødselen, og har dermed rett til foreldrepenger. Bestemmelsen er aktuell når mor har jobbet mindre enn seks måneder før fødselen, og dermed ikke har rett til foreldrepenger, men likevel har jobbet mer enn fire uker, og dermed har opptjent rett til sykepenger. I tillegg kommer de som har rett til foreldrepenger, men vil få så lav sats at de i stedet søker om engangsstønad. I praksis vil bestemmelsen være aktuell når retten til sykepenger inntreffer i løpet av den første måneden etter fødselen eller omsorgsovertakelsen. Da skal engangsstønaden reduseres med det beløpet som er utbetalt i brutto sykepenger. Engangsstønad og sykepenger skal samordnes krone for krone.

8.2 Høringen

Departementet foreslo å fjerne bestemmelsen om samordning av engangsstønad og sykepenger utbetalt etter fødselen, jf. folketrygdloven § 14-17 sjettede ledd.

Arbeids- og velferdsdirektoratet, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) og Norsk Tjenestemannslag (NTL) støtter forslaget. Ingen av høringsinstansene har uttalt seg mot forslaget.

8.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener at dagens regel kan virke urimelig, siden samordningen av engangsstønad og sykepenger fører til reduksjon i en ytelse som skal gi mor en viss økonomisk trygghet helt i starten av barnets liv. Hensynet til barnet taler for at engangsstønaden bør utbetales ubeskåret.

Arbeids- og velferdsdirektoratet antar at det er svært få mødre som blir berørt av bestemmelsen i dag. Det foreligger tilfeller der sykepengesaken ikke blir oppdaget før engangsstønaden er utbetalt. Ifølge direktoratet er det usikkerhet knyttet til praktiseringen av regelen, og om det skal opprettes tilbakekrevings sak eller ikke.

For NAV er det en fordel om regelen blir fjernet, siden den er svært lite brukt. Samordningsregelen vil være komplisert å implementere og forvalte i en ny IKT-løsning. Det må utvikles funksjonalitet for kontroll av om sykepenger er utbetalt eller skal utbetales for perioder etter fødselen eller omsorgsovertakelsen.

Direktoratet opplyser videre om utfordringer ved forvaltningen av regelen i dag. Det er ingen klar praksis for hvor lenge etter fødselen ytelsene skal samordnes. I dag baseres vurderingene på skjønn. Det bryter også med systematikken i folketrygdloven å samordne en skattbar ytelse (sykepenger) og en skattefri ytelse (engangsstønad).

Departementet mener at bestemmelsen bør fjernes. Sykepenger og engangsstønad har ulike formål. Sykepenger skal kompensere for bortfall av inntekt ved sykdom. Engangsstønad skal være en minstegaranti for mødre uten foreldrepenger. Den skal blant annet kompensere for utgifter til utstyr, mat, klær o.l. til barnet.

Det er svært få tilfeller av samordning, og det forventes ikke konsekvenser for stønadsbudsjettet.

Departementet foreslår å fjerne bestemmelsen om samordning mellom engangsstønad og sykepenger.

9 Fjerne kravet om at foreldrepenger må tas ut sammenhengende i minst 30 dager før uttak kan utsettes

9.1 Gjeldende rett

Folketrygdloven § 14-11 andre ledd siste punktum fastsetter at stønadsperioden må tas ut sammenhengende i minst 30 stønadsdager (seks uker) før uttaket kan utsettes på grunn av heltidsarbeid. De første seks ukene etter fødselen er forbeholdt mor når hun har opptjent rett til foreldrepenger. Dermed har kravet om at stønadsperioden må tas ut i minst seks uker før uttaket kan utsettes, ikke betydning i tilfeller der både mor og far har opptjent rett til foreldrepenger. Regelen har kun betydning ved adopsjon og i tilfeller der bare far har opptjent rett til foreldrepenger.

Der bare far har opptjent rett til foreldrepenger, kan han ta ut foreldrepenger i inntil 40/50 uker (avhengig av valgt dekningsgrad). Fars rett til foreldrepenger i slike tilfeller forutsetter at mor er i aktivitet, se folketrygdloven § 14-14 jf. § 14-13. Far kan ikke ta ut foreldrepenger de første seks ukene etter fødselen, se folketrygdloven § 14-10 første ledd fjerde punktum. I praksis betyr det at mor fra uke sju etter fødselen må gå ut i aktivitet for at far skal kunne benytte sin rett fullt ut. Far må ta ut foreldrepenger i seks uker før han kan utsette uttaket. Mor må ut i aktivitet både under utsettelsen og når far tar ut foreldrepengene.

9.2 Høringen

To høringsinstanser uttaler seg om forslaget. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* støtter forslaget. *Norsk Tjenestemannslag (NTL)* støtter ikke departementets forslag. Organisasjonen uttaler blant annet:

«Det er imidlertid et problem hvis kun far har opptjent rettigheter og velger å søke utsettelse fra første dag som vil medføre at aktivitetskravet til mor slår inn. Å forvente at mor skal starte i aktivitet rett etter en fødsel harmonerer dårlig med gjeldende regel som i dag sier at mor er forbeholdt de første seks uker på grunn av helsemessige årsaker.»

9.3 Departementets vurderinger og forslag

Etter folketrygdloven § 14-11 må stønadperioden være tatt ut sammenhengende i minst 30 stønadsdager før uttak kan utsettes på grunn av inntektsgivende arbeid på heltid. Regelen har ingen praktisk betydning når mor har rett til foreldrepenger ved fødsel, siden hun uansett må ta ut foreldrepenger de første seks ukene etter fødselen. Den har kun betydning når bare far har opptjent rett til foreldrepenger og ved adopsjon. Hvis regelen fjernes, vil foreldre i slike tilfeller få mulighet til å utsette foreldrepengeuttaket uten først å ha tatt ut foreldrepenger i minst 30 stønadsdager. En slik endring vil være en forbedring som gir foreldrene større valgfrihet enn i dag.

Norsk Tjenestemannslag tar i høringen opp forholdet til aktivitetskravet. Departementet understreker at aktivitetskravet ikke gjelder de første seks ukene etter fødsel. Departementet foreslår ingen endring her. Det er altså først fra uke sju etter fødselen at mor må ut i aktivitet for å unngå at far mister foreldrepenge dager. Slik vil det også være om man fjerner kravet om uttak av foreldrepenger i minst seks uker før uttaket kan utsettes.

Forslaget innebærer en forenkling av regelverket, og vil også gjøre det lettere å forstå for brukerne. Regelverket blir dessuten enklere å praktisere for NAV og forenkler etablering, drift og vedlikehold av ny IKT-løsning.

Forslaget gir ikke nye rettigheter, men endrer reglene med hensyn til når foreldrepengene kan tas ut. Forslaget vil ikke ha konsekvenser for stønadsbudsjettet.

Departementet understreker at forslaget kun har praktisk betydning ved adopsjon og i tilfeller der bare far har opptjent rett til foreldrepenger. Hvis mor har opptjent rett til foreldrepenger, må hun starte sitt uttak tre uker før termin. Mor må også ta ut foreldrepenger de første seks ukene etter fødsel.

Forslaget innebærer at foreldrepengeperioden kan starte med en utsettelse, altså uten at det er tatt ut stønadsdager i forkant. Skjæringstidspunktet for opptjening og beregning vil likevel være det samme; ved starten av (den utsatte) stønadperioden, se hovedregelen i folketrygdloven § 14-6. Forelderen kan altså ikke tjene opp foreldrepenge rettigheter under utsettelsen.

Departementet foreslår å fjerne bestemmelsen om at stønadperioden må tas ut sammenhengende i minst 30 stønadsdager (seks uker) før uttaket kan utsettes.

10 Lovfeste at resterende stønadsperiode faller bort når stønadsperioden for nytt barn starter

10.1 Gjeldende rett

Foreldrepengeuttaket må være avsluttet innen barnet fyller tre år. I og med at det er mulig å utsette uttaket så vidt lenge, hender det at stønadsperioden ikke er avsluttet før neste fødsel eller adopsjon.

Det følger av langvarig forvaltningspraksis at dersom hele stønadsperioden for et barn ikke er avvirket når stønadsperiode for nytt barn starter, faller ubrukte dager bort. Dette følger også av Ot.prp. nr. 104 (2004–2005):

«Hvis stønadmottaker får nytt barn i stønadsperioden, bortfaller derfor en eventuell gjenværende stønadsperiode for det forrige barnet. Bakgrunnen for dette er at inntektstapet ikke kompenseres to ganger.»

Dagens praksis går imidlertid ikke fram av lovteksten.

10.2 Høringen

Arbeids- og velferdsdirektoratet, Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) og Norsk Tjenestemannslag støtter forslaget.

JURK uttaler følgende:

«JURK stiller seg positive til å lovfeste fast og langvarig praksis. Innskrenkninger i en stønadmottakers rettigheter bør som et klart utgangspunkt følge direkte av loven for å ivareta hensynet til forutberegnelighet. Så lenge dette ikke fører til en innstramning i foreldrenes rettigheter, vil en lovfesting være positivt.»

Ingen instanser uttaler seg negativt til forslaget.

10.3 Departementets vurderinger og forslag

I dag praktiseres regelverket slik at dersom stønadsperioden for et nytt barn starter (senest tre uker før termin), faller stønadsdager foreldrene ikke har tatt ut for forrige barn, bort. Praksis er også nedfelt i tidligere lovforarbeider. Dagens praksis kan imidlertid ikke leses ut av lovteksten. Arbeids- og velferdsdirektoratet mener at det vil være enklere å veilede brukerne når etaten kan vise til en klar lovhjemmel. En klar lovregel vil

antakelig også redusere antallet klager. For foreldre som selv orienterer seg i regelverket, vil det gi større forutsigbarhet hvis praksisen går direkte fram av loven.

Departementet kan ikke se at forslaget har ulemper. Lovfesting innebærer ikke innstramning i foreldrenes rettigheter, men er en klargjøring av rettstilstanden. Lovfesting av dagens praksis vil gjøre reglene mer forutsigbare for brukerne og enklere å forvalte for NAV.

Ettersom lovfesting ikke innebærer noen endring sammenliknet med dagens praksis, vil forslaget ikke ha konsekvenser for stønadsbudsjettet.

Departementet foreslår å lovfeste dagens praksis som innebærer at gjenværende del av stønadsperioden faller bort når stønadsperiode for nytt barn starter.

11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene i proposisjonen innebærer lovfesting av gjeldende rett, berører svært få brukere og/eller har svært små konsekvenser for brukerne som blir berørt. Se omtale under de enkelte punktene over. Etter departementets vurdering vil forslagene ikke få konsekvenser av betydning for stønadsbudsjettet.

For NAV vil forslagene ha både økonomiske og administrative konsekvenser. Som omtalt i kapittel 2, pågår en langsiktig og omfattende modernisering av IKT-systemene i NAV. Etaten arbeider for at oppgaver og arbeidsprosesser skal digitaliseres så langt det er mulig, og med mest mulig effektiv ressursbruk. Tilrettelegging for økt automatisering forutsetter forenklinger og tilpassninger i regelverket. Forslagene i denne proposisjonen skal bidra til at regelverket er godt tilrettelagt for nye IKT-systemer og for høyest mulig grad av automatisering i saksbehandlingen.

Foreløpige beregninger viser at de totale effektene av Prosjekt 2 i Arbeids- og velferds-etatens moderniseringsprosjekt kan gi netto besparelser for etaten på i størrelsesorden 43 mill. kroner fra 2021. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2016–2017) fra Arbeids- og sosialdepartementet. Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at forslagene i denne lovproposisjonen i tillegg vil gi sparte investeringskostnader i Prosjekt 2 på om lag 1,5 mill. kroner og om lag 1,3 mill. kroner i årlig besparelse for etaten. Disse gevinstene kommer i tillegg til gevinster som allerede er beregnet

i forbindelse med Prosjekt 2 i etatens moderniseringsarbeid.

Forslagene vil gi et enklere og mer forutsigbart regelverk. Dette kan innebære at brukerne behøver mindre tid til å sette seg inn i og forstå regelverket. Samtidig kan færre henvendelser fra brukere som trenger veiledning også gi besparelser for NAV. Se for øvrig omtale av konsekvenser for brukere og for etaten under det enkelte forslaget.

Forslagene vil ikke ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning for arbeidsgivere.

12 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til folketrygdloven § 14-6

Andre ledd oppheves. Kravet om inntektens størrelse for rett til foreldrepenger skal i stedet framgå av beregningsregelen i § 14-7 første ledd, nytt fjerde punktum.

Nåværende *tredje* og *fjerde ledd* blir nytt *andre* og *tredje ledd*.

Til folketrygdloven § 14-7

I første ledd nytt tredje punktum tas det inn en ny bestemmelse om at beregningsgrunnlaget for foreldrepenger må utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet for at søkeren skal ha krav på foreldrepenger.

Nytt andre ledd fastsetter at utbetalte arbeidsavklaringspenger skal tas med i beregningsgrunnlaget for foreldrepenger, forutsatt at forelderen går direkte over fra arbeidsavklaringspenger til foreldrepenger. Et eventuelt barnetillegg til arbeidsavklaringspengene skal også inngå i beregningsgrunnlaget. De periodene med arbeidsavklaringspenger som skal tas med i beregningen, skal være de samme periodene som ellers inngår i foreldrepengegrunnlaget. Hvis vedkommende har arbeidsinntekt i tillegg til arbeidsavklaringspenger, legges også arbeidsinntekten til beregningsgrunnlaget.

Tredje ledd (tidligere andre ledd) har en særregel for beregning av foreldrepenger i tilfeller der en kvinne mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49. Lovteksten presiserer at særregelen kun skal benyttes hvis dette gir kvinnen et høyere grunnlag enn hovedregelen i bestemmelsens første ledd.

Til folketrygdloven § 14-10

Nytt tredje ledd andre punktum fastsetter at stønadsdager som ikke er tatt ut, faller bort når stønadsperioden for nytt barn starter. Etter bestemmelsens første ledd kan foreldrepenger tas ut fra 60 stønadsdager før fødselen, og moren kan senest påbegynne uttaket 15 stønadsdager før fødselen. Når stønadsperioden for nytt barn starter, faller eventuelle stønadsdager foreldrene har til gode for et tidligere barn bort.

Regelen gjelder når en ny stønadsperiode for foreldrepenger starter. Dersom det søkes om engangsstønad, kan fortsatt gjenværende stønadsdager for et tidligere barn tas ut forutsatt at de ordinære vilkårene for uttak er oppfylt.

Til folketrygdloven § 14-11

Siste punktum i bestemmelsens andre ledd oppheves. Dermed bortfaller kravet om at stønadsperioden må tas ut sammenhengende i minst 30 stønadsdager (6 uker) før uttaket kan utsettes. Stønadsperioden kan altså starte med en utsettelse. Skjæringstidspunktet for opptjening og beregning vil likevel være ved starten av (den utsatte) stønadsperioden, se folketrygdloven § 14-6. I tilfeller der bare far har opptjent rett til foreldrepenger, vil for eksempel perioden starte fra uke sju etter fødselen. Forelderen kan altså ikke tjene opp foreldrepengerrettigheter under utsettelsen.

Endringen vil ha praktisk betydning ved adopsjon og der bare far har opptjent rett til foreldre-

penger. For tilfeller der mor har opptjent rett til foreldrepenger, gjelder § 14-10 første ledd som fastsetter at mor må starte uttaket 15 stønadsdager før fødselen og at hun må ta ut de første 30 stønadsdagene etter fødselen.

Til folketrygdloven § 14-17

Første ledd nytt tredje punktum fastsetter at personer som har rett til foreldrepenger, i stedet kan velge å motta engangsstønad. Nytt fjerde punktum fastsetter at stønadsmottakeren ikke kan gjøre om på dette valget senere.

Femte ledd oppheves. Dermed fjernes bestemmelsen som regulerer kombinert utbetaling av engangsstønad og foreldrepenger.

Sjette ledd oppheves. Dermed fjernes bestemmelsen som gir grunnlag for å samordne engangsstønad og sykepenger.

Nåværende syvende ledd blir nytt femte ledd.

Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Endringene har sammenheng med nye IKT-løsninger i Arbeids- og velferdsetaten. Arbeids- og velferdsdirektoratet har signalisert at det kan være hensiktsmessig å gi endringene virkning fra ulike tidspunkt, og at enkelte av endringene bør tre i kraft raskt. Departementet vil i samråd med Arbeids- og velferdsdirektoratet avklare ikrafttredelsestidspunkt.

Barne- og likestillingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengeordningen).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengeordningen) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven (forenklinger i foreldrepengeordningen)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14-6 andre ledd oppheves.

§ 14-6 nåværende tredje til fjerde ledd blir andre til tredje ledd.

§ 14-7 første ledd tredje punktum skal lyde:
Beregningsgrunnlaget må utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet.

§ 14-7 første ledd nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 14-7 andre ledd skal lyde:
Til et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger når stønadperioden for foreldrepenger starter, skal utbetalte arbeidsavklaringspenger inkludert barnetillegg regnes med i beregningsgrunnlaget.

§ 14-7 nåværende andre til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

§ 14-7 tredje ledd skal lyde:
For en kvinne som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49 når stønadperioden for foreldrepenger starter, skal beregningsgrunnlaget fastsettes ut fra inntekten i de beste seks av de siste ti kalendermånedene før hennes uttak tar til, se § 14-10 første og andre ledd, hvis dette gir et høyere grunnlag enn etter første ledd.

§ 14-10 tredje ledd skal lyde:

Foreldrepengene må tas ut innen tre år etter fødselen eller omsorgsovertakelsen. *Stønadsdager som ikke er tatt ut, faller bort når stønadsperiode for nytt barn starter.*

§ 14-11 andre ledd skal lyde:

Ved forhold som nevnt i bokstav b, må det foreligge skriftlig avtale med arbeidsgiver. For selvstendig næringsdrivende og frilansere må det foreligge skriftlig avtale med *Arbeids- og velferdstaten.*

§ 14-17 første ledd skal lyde:

Til en kvinne som føder barn eller adopterer barn under 15 år, men ikke har rett til foreldrepenger, ytes det engangsstønad for hvert barn. Til mann som adopterer alene, ytes det engangsstønad for hvert barn dersom han ikke har rett til foreldrepenger. *Personer som etter første eller andre punktum har rett til foreldrepenger, kan i stedet velge å motta engangsstønad. Stønadmottakeren kan ikke senere gjøre om på valget som er tatt.* Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til engangsstønad.

§ 14-17 femte og sjette ledd oppheves.

§ 14-17 nåværende sjuende ledd blir femte ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

